

VERGİCİNİN DÜNYASI

CİHAT ÇETİNKAYA

Teşvik belgesiz yatırımlara devletin yaklaşımı

20

Mart 1996 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 195 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliği ile Teşvik Belgesiz Yatırımlar'la ilgili yatırım uygulamasına ilişkin usul ve esaslar açıklanmıştır. G.V.K'nun ek 2. maddesinde 4108 sayılı kanunla yapılan değişikliğe paralel olarak yayınlanan bu tebliğde, 1995 yılındaki Teşvik Belgesiz Yatırımlar'ın proje maliyetinin; Ticari ve Sınai yatırımlar için en az 3 milyar TL, en fazla 6 milyar TL, zirai yatırımlar için 500 milyon TL, en fazla 1 milyar TL; 1996 yılındaki Teşvik Belgesiz Yatırımlar'ın proje maliyetinin; Ticari ve Sınai Yatırımlar için en az 6 milyar TL, en fazla 12 milyar TL, Zirai Yatırımlar için en az 1 milyar TL, en fazla 2 milyar TL olması gerekmektedir. Teşvik Belgesiz Yatırım indiriminden yararlanmak isteyen yatırımcılar, yatırıma başlamadan önce yapılacak yatırıma ilişkin proje ve bu proje çerçevesinde alınacak malların ayrıntılı listesiyle birlikte bağlı oldukları Vergi Dairesi'ne başvuracaklardır.

Teşvik Belgesiz yatırımlardan, imalat sektörüyle tarım-hayvancılık alt sektörüne ait olanlar yatırım indiriminden faydalanabileceklerdir. Buna göre imalat sektöründe sadece ana üretimle ilgili makine ve teçhizat harcamaları, hayvancılık alt sektöründe ise hayvan barınaklarının inşaatı ile hayvansal ürünlerin değerlendirilmesinde kullanılacak makine ve teçhizat harcamaları yatırım indiriminden faydalanır.

Teşvik Belgesiz Yatırımlardan Kalkınmada Öncelikli Yörelere ile diğer yörelere küçük sanayi siteleri ve organize sanayi bölgelerinde yapılan imalat sektörü yatırımlarının, yatırım indiriminden yararlanması imkan dahilinde bulunmaktadır. Tarım-Hayvancılık alt sektöründe yapılacak yatırımlar için küçük sanayi siteleri ve organize sanayi bölgelerinde yapılan şartı aranmayacaktır.

Teşvik Belgesiz yapılacak yatırımların cinsi, komple yeni yatırım olabileceği gibi tevsi, modernizasyon, darboğaz giderme, yenileme, kalite düzeltme ve benzeri şekilde de olabilecektir. Kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak teşvik belgesiz yatırımların, Vergi Dairesi'ne başvuru tarihinden itibaren 2 yıl, diğer yörelerde ise 1 yıl içerisinde tamamlanması şart olup bu sürenin uzaması imkanı tanınmamaktadır. Ayrıca yatırımın süresinde tamamlanmaması halinde bu yatırımla ilgili olarak faydalanılan yatırım indirimi cezalı olarak

tahsil edilecektir.

Teşvik belgesiz olarak yapılacak yatırımlara yatırım profesinin vergi dairesine verildiği tarihte yürürlükte olan yatırımlarda devlet yardımları hakkında karar ile yatırım indirimine ilişkin mevzuatta öngörülmemiş, yatırım indirimi oranları uygulanacaktır. Ağustos 1995 tarihinde saptanan yatırım indirimi oranı yüzde 100 olup bu konuda herhangi bir değişiklik söz konusu değildir. Yatırımın aynı takvim yılı içerisinde tamamlanması halinde, yatırım indiriminden faydalanacak tutar o yıl için belirlenen azami yatırım tutarını aşamaz. Yatırım harcamalarının birden fazla takvim yılında yapılması halinde, yatırımın başladığı takvim yılında sonraki yıllarda belirlenen azami yatırım tutarları dikkate alınacaktır. Teşvik belgesiz yatırımlarda yatırım indirimine konu iktisadi kıymetler, yatırım tamamlanıp aktifte alındıkları tarihten itibaren 2 yıl süre ile satılamaz ve devredilemezler. Bu süre içerisindeki satış veya devir halinde, yatırım indirimi nedeniyle alınmayan vergiler cezalı olarak geriye alınır. Bu türden yatırımlarda yatırımın en az tutarı altında gerçekleşmesi halinde, yatırım indiriminden yararlanmaları mümkün olmadığı gibi, yatırımın azami yatırım tutarının üzerinde gerçekleşmesi halinde de fazla yapılan yatırım harcamaları için yatırım indirimi uygulanamayacaktır.

Teşvik belgesiz yatırımlarda yatırım süresi içerisinde asgari ve azami sınırlar içerisinde dahilinde yatırım projelerinin tadil edilmesi imkanı sağlanmıştır. Bu konudaki en önemli düzenleme ise, aynı işletme için bir vergilendirme döneminde sadece bir proje teşvik belgesiz yatırım indiriminden faydalanabilecektir. Mükellefler, yatırım indiriminden faydalanabilmek için yatırım projesinde belirtilen bitiş tarihinden itibaren en geç 2 ay içerisinde yatırımlarını tamamladıklarını "Yatırımın tamamlanmasına ilişkin bildirim formu" ile bağlı oldukları vergi dairesine bildirmek zorundadırlar.

Sonuç olarak, bugünkü enflasyonist ve yatırım maliyetlerinin çok yükseldiği ekonomik konjonktürde, ticari ve sınai yatırımlar için öngörülen 6 ve 12 milyarlık, zirai yatırımlar için öngörülen 1 ve 2 milyarlık asgari ve azami sınırlar oldukça yetersiz seviyelerde bulunmaktadır. Özellikle kalkınmada öncelikli yörelerdeki işçilik maliyetlerinde ve diğer girdilerdeki yüksek fiyatlar karşısında teşvik belgesiz yatırım indiriminin realize edilmesinin oldukça zor olacağı kanısındayım.